

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Ігнатишина В.М., студентка 3 курсу факультету управління фінансами та бізнесу

Скидан У.І., студентка 3 курсу факультету управління фінансами та бізнесу

Маліновська О.Я., к.е.н., доцент кафедри економіки та менеджменту

Львівський національний університет імені Івана Франка

Вже тривалий час Україна тримає курс на проведення реформи децентралізації влади, яка передбачає передачу значних повноважень та ресурсів від державних органів місцевому самоврядуванню. Починаючи з 2015 року система фінансового забезпечення місцевого розвитку значною мірою укріпилася за рахунок розширення переліку доходних джерел місцевих бюджетів та появи інших фінансових можливостей. На сьогоднішній день актуальними залишаються питання про шляхи вдосконалення механізмів формування фінансових ресурсів територіальних громад в умовах децентралізації.

Без перебільшення можна сказати, що матеріально-фінансова самостійність є необхідною умовою втілення принципів місцевого самоврядування. Від фінансових можливостей залежить виконання реальних владних функцій органами місцевого самоврядування. Фінансову незалежність місцевого самоврядування можна розглядати як можливість самостійного вирішення питань комплексного фінансового забезпечення економічного і соціального розвитку даної території, що входять до компетенції відповідного рівня місцевого управління [1].

Фінансові ресурси слід розглядати як один із найважливіших видів ресурсного забезпечення громади. Сьогодні визначено (частина четверта статті 67 Бюджетного кодексу), що для забезпечення потреб об'єднаних територіальних громад (ОТГ) можуть бути використані фінансові ресурси різних економічних агентів, зокрема, місцевих та центральних органів влади, приватних суб'єктів господарювання, фінансових установ та неурядових організацій, а також іноземних держав та міжнародних фінансових організацій [2].

На даний час фінансова спроможність ОТГ покладається на ресурси внутрішнього характеру. Ресурси, а саме: інвестиції, благодійна допомога можуть бути одночасно і внутрішніми, і зовнішніми. ОТГ також одержали доступ до інших зовнішніх фінансових ресурсів. Рада об'єднаної територіальної громади має право здійснювати місцеві запозичення до бюджету ОТГ, внутрішні і зовнішні, в тому числі за рахунок отримання кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій.

Прикладами бюджетних ресурсів внутрішнього характеру є надходження від податків та зборів, продажу та оренди об'єктів комунальної

власності. Найвагомим зовнішнім джерелом бюджетних коштів є Державний бюджет [3].

Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад*

Податки	Збори та інші платежі	Інші платежі
1	2	3
1) 60% податку на доходи фізичних осіб	1) туристичний збір	1) різноманітні трансфери
2) 25% екологічного податку	2) збір за місця для паркування транспортних засобів	2) власні надходження бюджетних установ
3) 5%-й акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизними товарами	3) плата за ліцензії та сертифікати на певні види господарської діяльності	3) цільові та добровільні внески підприємств, установ, організацій і громадян до місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища
4) 100% єдиного податку	4) державне мито	4) місцеві запозичення
5) 100% податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	5) 50% рентної плати за користування надрами, за спеціальне використання води та водних об'єктів, лісових ресурсів	5) надходження в межах програм допомоги і грантів міжнародних фінансових організацій та Європейського Союзу
6) 100% податку на майно (податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плата за землю, транспортний податок)	6) орендна плата за водні об'єкти, їх частини, що надаються в користування на умовах оренди	6) кошти від реалізації безхазяйного майна, знахідок, спадкового майна
	7) концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності	7) повернення кредитів, наданих із місцевих бюджетів індивідуальним сільським забудовникам, молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво та придбання житла, а також пеня і відсотки за користування ними
	8) надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	
9) частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, в порядку, визначеному відповідними місцевими радами		
10) плата за надання інших адміністративних послуг, що справляється за місцем надання послуг		
11) штрафні санкції за порушення законодавства про патентування		
12) адміністративні штрафи		
13) 80% коштів, отриманих підприємствами, установами та організаціями, що утримуються за рахунок бюджетів об'єднаних територіальних громад, районних, міських бюджетів, за здані у вигляді брухту і відходів золото, платину, метали платинової групи, дорогоцінне каміння, і		

50% коштів, отриманих цими підприємствами, установами та організаціями за здане у вигляді брухту і відходів срібло	
14) інші доходи, що підлягають зарахуванню до ОТГ	

*джерело: складено на основі [4].

Окремим джерелом фінансування місцевого соціально-економічного розвитку є грантові кошти. В Україні в багатьох випадках грантові джерела відіграють вирішальну роль для фінансування різних проектів у сфері місцевого розвитку. Грантова допомога може бути у формі грошових коштів (безповоротні гранти), консалтингових послуг, обладнання, які надаються українським реципієнтам на безповоротній основі [3].

Серед інших доходів об'єднаних територіальних громад законодавством запропоновані цільові та добровільні внески підприємств, установ, організацій і громадян до місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища; надходження з інших цільових фондів.

Отже, фінансові ресурси ОТГ формуються за допомогою власних доходів і коштів, переданих з державного бюджету. Ключову роль відіграють кошти державного бюджету, які на безоплатній та безповоротній основі передаються об'єднаним територіальним громадам у вигляді субвенцій і дотацій. Частка переданих з держбюджету коштів становить більшу частину загальних доходів громади. Варто відмітити податок з доходів фізичних осіб, надходження від якого забезпечують майже половину усіх власних доходів ОТГ.

Можливості отримання фінансових ресурсів в ОТГ є досить багато, тому виникає необхідність розвитку навичок залучення фінансових ресурсів з усіх доступних джерел. Це стане ключовим фактором успіху у реалізації будь-яких ініціатив та проектів у сфері місцевого розвитку, а також буде запорукою функціонування спроможних територіальних громад.

Література

1. Маліновська О. Я Фінансово-матеріальні засади функціонування територіальних громад / О. Я Маліновська, А. А. Луць // Економічні науки. Серія : Економіка та менеджмент. - 2018. - Вип. 15. - С. 176-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnem_2018_15_22
2. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович] – К. : – 2017. – 107 с.- 45-52с.
3. Куценко Т., Сіренко Я. Забезпечення фінансової спроможності територіальних громад як пріоритет децентралізації управління. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30350/MO_2019_7.pdf;jsessionid=CF4961ABD080BC79E2CF1EAF8AC0B3A?sequence=1
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>